

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jnstitutio vite sacerdotalis d[omi]ni Joannis tritemij
abbatis spanhemensis ordinis diui patris benedicti
mogu[n]tinensis dioces[is] ...**

Trithemius, Johannes

[Mainz], [nach 22.X. 1494]

De fugiendo co[n]sortio mulieru[m]. Cap. ii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31315

De fugiendo cōsortio mulierū.

Efeminarū autē familiarita/
te (que sacerdotibus dei perni/
ciosissima est) quid dicam: cū decreta sanctoꝝ
patrū hanc illis districta satis p̄hibitione ini/
terdicant. **S**i tibi beatissimi patris hieronymi monita
p̄scripsero: illico exclamabis. **D**omū gubernare sine mīste/
rio famule nō valeo: cibos mīhumeti p̄parare non suffi/
cio: mūdāre vester sordidas nolo. **Q**uid inquis mīhi p̄
cepta hieronymi allegas: que non ligant nisi volentem?
Quis hieronymū legiſatorem meū constituit? **S**acra
sancta inquam ecclesia vniuersalis dicta illius a p̄probat:
inter canones p̄cepta eius de hac materia lata locat: et tu
contra tantā auctoritatē mutire p̄sumis? **S**ed dices.
Legem hanc abrogauit consuetudo cōtraria: que p̄ iure
ex multo tempore est habenda. **S**ed mentitur iniquitas
sibi: et stulta cōſideratione in semetip̄a decipitur. **C**ōſue/
tudo bonis moribus cōtraria: numq; lege aut tollere aut
constituere potest. **E**t quid tam contrariū honestati sacer/
dotali: q̄ adolescentularū contubernio delectari? **P**erit
dictatur castitas: vbi inter mulierculas sacerdotū transit
ſocietas. **P**rima em̄ et fortissima clericorū temptationaz
ex frequenti accessu mulierū proueniūt. **M**ultos prostrat
uit stulta p̄sumptio: qui manibus (ut ita dixerim) instru/
menta victorie hostibus tradiderunt. **D**ifficillime vitatur
periculū: si occasio non vitetur. **E**nīero dum semina mo/
ratur cū clericō: ſolaq; reſidet cum ſolo: cibos comedenti
preparat: lectuliq; dormienti componit: alloquitur. arris/
det: fomenta libidinis administrat. **Q**uantūlibet sancta
ſit semina: ſemp̄ clericō eſt timenda. Nam ſicut ſcintille de
carbonibus proſiliūt: ita virus cōcupiſcentie. ex mulierū
affidua familiaritate diffundit. **I**anua diaboli. porta in/
fernī. via iniquitatis. ſcorpionisq; dira p̄cussio. et nocivū
genus fallendi: viro caſto familiaris eſt semina. **C**ū pri/
mat ſtimulat: cū loquitur incendit: cū tangit uhelementer

exurit. **N**ō damnamus sexū: sed castitatis denūclamus
periculū. Legimus sanctū augustinū tantopere fugisse se-
minas: ut domū suā episcopalem nec sororē propriā in
gredi p̄mitteret. **N**ouimus et nos complures sacerdotes
qui et domū et plebē sibi cōmissam sine ministerio famili-
le multis annis innocue gubernarūt. **N**eque em̄ tibi diffi-
cile erit imitari: qđ alios conspicis actitasse. **C**aue itaq;
et cōsorcio adolescentularū ne a p̄proprias: cum etiā inter
anus caste vivere difficile sit. **D**emento cū quo loqua-
ris in altari: et os diuinis ministerijs cōsecratum: ne effun-
das in oscula meretricū. **T**urpissimū est manibus sancte
unctionis oleo cōsecratis: quibus dei filius tenetur et im-
molatur: tactibus pollutis contingere mulierem. **N**e den-
deris maculā glorie tue: et nomen tuū cunctis in o p̄ron-
bruū. **T**e cūcti in publico: te in agro rustici aratores et vi-
nitores quotidie fortiter lacerabūt: si cū feminis (maxime
iunioribz) iuuenis ip̄e habitare p̄sumperis. **E**ris in puer-
bium et derisū om̄i populo: si iuuenclarū domicilia fre-
quenter fueris ingressus. **C**ōtra hostē tuū inuisibile q̄ la-
tus tuū semp̄ insidiādo circūuolat om̄i tpe vigila: et iuxta
nasonem maloꝝ principijs obsta: quādo adhuc infirmio-
ra sunt temptamēta. **N**ā sicut videmus posteaq; clericus
semel corpus suū amplexibus meretricū exhibuerit: raro
vel nunq; ad pfectā emendationē redit. **O**mnes em̄ q̄ puer-
so amore vexantur: quanto diutius in sceno luxurie iacue-
rint: tāto difficilius ad sanitatē mentis reuertuntur. **F**igit
in corde hūano radices viciū fortiter inueteratū. **O** quoq;
hodie sacerdotes in dei ecclesia sūt: qui in p̄fundū luxurie
submersi: longanimitatē dei cōtemnūt: sicut scriptum est.
Impius cū venerit in p̄funda maloꝝ: contemnit. **V**ulci
sunt nō dubiū inter clericos libidine sordidatos: qui cū a
principio sue promotionis caste vivere proposuerunt: ex
negligenti sensuū custodia decepti. nūc sine omni timore
dei quasi licenter ex cōsuetudine meretricibus cōmisen-
tur. **N**ihil peccati consuetudine deterius: qua sit ut cri-
mina grauissima. velut minima estimentur. **F**ortissimum

peccati vinculum: est consuetudo peccandi: que tempore
 crescat: et mora virtutum sumit incrementa. Optime igitur
 aduersus incendia carnis consuluit: qui in carmine dixit.
Principiis obsta. sero medicina paratur: dum mala per
 longas conatuere moras. **S**ed proropa. nec te venturas
 differ in horas: qui non est hodie: cras minus aptus erit.
Non tardes conuerti ad dominum ait scriptura: nec differas
 de die in diem: quoniam quanto penitentia diutius distu-
 leris: tanto minus aptus ad penitendum eris. **A**scende nunc
 mentis tue speculam. et vide stultorum insaniam sacerdotum:
 qui a viribus concubini ducuntur captiuum: ut non queant
 volunt illa faciant: sed que sibi a scortis principiantur. **V**ide
 res interea stolidum clericum assidere concubine sue. et aperto
 illam ore intuentem: et si arriserit ei ridet: si fuerit indigna-
 ta blanditur ei: donec reconcilietur in gratia. **C**aptiuus
 ducitur per feminam infelix sacerdos: et qui alios regere des-
 buerat: ancille sue dominio superatur. **O** quis crederet qua-
 tos inter hec miser gemitus emitat: quotiens hoc durissi-
 mu archidiaboli iugum abscere cogitet: quales in corde
 suo dolores portet. Interdu denique tanta contra bestiam
 suam disloquentia tangitur: ut eam a se repellere crastino me-
 ditetur. Inter ea dat verba contumeliosa et recipit: demum
 post verba venitur ad verbera: percutit et repercutitur: ma-
 ledicit et blasphematur. **O** stupendum spectaculum: caput sa-
 cerdotis quod contingere non licet principi: manus mere-
 tricis lacerat. percutiunt et contundunt. **D**enum post maledicta-
 tionem infelicem reuocet: sibique placabilem reddat. **C**erne-
 res nunc mutatum subito clericum: et lachrymis abre sue
 adeo commotum: ut qui iniuriā suscepereat: prior venia den-
 precetur. **D**ensa debet aponitur: cōmūnū instaurat:
 verbis miscentur suspīcia: nouarum commercia tractantur
 nuptiarum. **S**edet inter hec stolidus sacerdos de patien-
 tia et mansuetudine disputas: se in amicā deliquisse suspi-
 rat: ad eius gratiam recuperandam totis viribus laborat.

Vide duo folia
 ante principiū hujus tract

et sub specie charitatis christiane dulcia de virtutibus et
 vicijs verba seminat: quousq; in laqueū criminis incau-
 tos trahat. Jam familiarius deinceps loqui incipiūt: sen-
 cretiora sua queq; alterutrū aperiūt: cōtingere se manib; 3
 paulatim assuescūt. Dēmū p mutuos risus futura paran-
 tur cōnubia: et dūm ex cōsuetudine familiariter viuūt: in
 soueam diaboli subito cadūt. Postea vero q; semel in mu-
 tuos reatus ceciderint: videntur sibi factū aliquantulum
 abhorre: sed a cepto non facile possunt recedere. Per
 gūt igitur via qua ceperant: et quāq; in principio cōscien-
 tia scelus abhorreat: tamen ex cōsuetudine paulatim id
 leuius portat. Et primū quidē cū quodā verecūdo timo-
 re lasciuire incipiūt: sed deinceps praua cōsuetudine ob-
 cecati amplius non erubescūt. Ut etera interea secreti con-
 sciens incipit tumescere: et scelus qd latuerat. in publicum
 propalare. Nascitur postremo infantulus: ad breue tem-
 pus pater et mater erubescūt: et statim ad cōsueta criminis
 na reuertūtur. Jam vero deinceps omnis verecūdia pcul
 abiicitur: conscientie oculus obcecatur: timor dei et infer-
 ni a memoria penitus repellitur. Vbiūt iā licenter in pecu-
 catis diabolico glutino cōiuncti: viuūt corā hominibus
 diffamati: viuunt a deo alieni. In desperationē mox crī-
 men inueteratū vertitur: penitentie remedium deridetur
 longanimitas patientie dei contemnitur. Ut etera sacra-
 dos vsc; eo libidini seruus efficitur: ut sine concubina vi-
 uerentur sibi posse videatur. Potest quidē emendare pecu-
 catū sed rēnuit: quia se vinculis luxurie inuolutū delecta-
 biliter sentit: ppositum penitentie in futurū sibi pollicetur
 assumere: vitā suā promittit emendare. Sed dūm inter
 tot criminis voluntatē penitendi procrastinat: et tempus
 et posse pariter amittit. Hinc sit ut sani sacerdotes cōcu-
 binarij ad remedia penitentie salutaris raro veniant: quia
 vitā suā adhuc dūm prolongari sperant. Intantū qui ppe
 nōnulli diabolicis dementantur illecbris: ut nihil aliud
 q; carnalia cogitare valeant: nihil de futura retributione
 curent. Plus diligūt sceleratam cōcubinā: q; felicitatem

15

eternā. Quā putas hī penitentia agunt in extremis: quā
do non voluntate sed necessitate vrgentur? Qui omne temo-
pus vite sue in luxuria consumpsérunt: in extremis vite sue
articulis verā penitentiā raro cōsequūtur. Nam etsi talium
sera penitentia (deo miserante) aliquādo vera sit: nō ta-
men sine grauissimis purgatoriū tormentis ad regnū ce-
loꝝ poterunt puenire. Deniqꝝ si reuelationibus credendū
est: maxima apud inferos clericorū multitudo. inestimabili-
bles ppter viciū incōtinentie penas in eternū duraturas
patitur. Cides quorsum incauta mulierū familiaritas cle-
ricum p̄trahat: quē eternis cruciatibus inferni damnat.
Principijs itaqꝝ temptationū obſistendū est: qꝝ luxuria
nunqꝝ melius vincitur: qꝝ si p fugam declinetur. Nam si
p cōſuetudinē te semel inuoluerit: nunqꝝ sine ſpeciali gra-
tia dei liberū dimittit. Si noſtris verbis adhibere fidem
dubitas: exempla ſeniorū legas. Sed non est opus in li-
bris exempla querere: cu possis ad oculū documenta in-
uenire. Ecce multos hodie ſenes ſacerdotes nouimus:
quoꝝ eſſe vitā incontinentē ſcimus. Cidemus in eis etas
tem ſenescere: et iuuentutis vicia minime cefſare. Cumqꝝ
ad ultimā ſenectutē veniūt: mores prauos non dimittūt:
ſed quales ab inicio ſemp fuerūt: tales quoqꝝ ad mortem
vadunt. Cerneret inter eos ſacerdotes iam decrepitos.
adeo luxurie venenū imbibiffe: ut cum pre ſenectute am-
plius opere laſciuire nequeant: cogitacōne. verbo. ac nur-
tibus ad cōſueta inardescat. De qualibus p prophetā dñs
dicit. Si ethiops potest mutare pellem ſuā. et pardus va-
rietatem ſuā: et vos poteritis benefacere: cum didiceritis
male. Cefſare autē in ſenibus ſeminarū potest concubin-
tus: ſed manet ut olim deſideriū actionis. Qualē te liget
ſenem eſſe deſideras: talis nūc quoqꝝ iuuenis viuas. Diffi-
cile nāqꝝ eſt ſenem mores ſuos corrigere: et in veteri men-
te noua cogitare. Enim uero ſenectus mores habet. non
accipit. Qui cum femina iuuenis laſciuit: ſener insaniit.
Bonum itaqꝝ eſt homini cum portauerit iugum domini
ab adolescentia ſua: quoniam ſi malus in iuuentute quis